

1.ÜNİTE

TYT Orta ve İleri Düzey Türkçe Soru Bankası

Noktalama İşaretleri - I

FATMA GÜL ÖRS

NOKTALAMA İŞARETLERİ - I

NOKTA

★: Cümlenin sonuna konur:

Örnek:

→ Türk Dil Kurumu, 1932 yılında kurulmuştur.

★: Bazı kısaltmaların sonuna konur:

Örnek:

→ Alb. (albay)

→ Yrd. Doç. (yardımcı doçent)

Dr. (doktor)

Prof. (profesör)

★: Sayılardan sonra sıra bildirmek için “-inci” ekinin yerine konur:

Örnek:

→ 3. (üçüncü)

→ 15. (on beşinci)

→ II. Mehmet, XIV. Louis

→ Teyzemler 5. katta oturuyor.

★ **UYARI:** Nokta işareti bu göreviyle kullanıldığında “-inci” ekine ilişkin hiçbir şey yazıya geçirilmez.

Örnek:

- Teyzemler 5.inci katta oturuyor. (Yazım yanlışı)
- Teyzemler 5.ci katta oturuyor. (Yazım yanlışı)

★ **UYARI:** Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan rakamlardan yalnızca sonuncu rakamdan sonra nokta konur:

Örnek:

- 3, 4 ve 7. maddeler
- XII - XIV. yüzyıllar arasında.

★: Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur:

Örnek:

→ I.

→ II.

→ 1.

→ 2.

→ A.

→ B.

→ a.

→ b.

★: Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur:

Örnek:

→ 29.5.1453

29.X.1923.

★ NOT: Tarihlerde ay adları yazıyla da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz:

Örnek:

→ 29 Mayıs 1453

29 Ekim 1923.

★: Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur:

Örnek:

- Tren 09.15'te kalktı.
- Toplantı 13.00'te başladı.
- Tören 17.30'da, hükümet daireleri kapandıktan yarım saat sonra başlayacaktır.

★: Dört ve dörtten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur:

Örnek:

→ 1.000

326.197

49.750.812 vb.

★: Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır:

Örnek:

→ $4 \cdot 5 = 20$

VİRGÜL

★: Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcük ve sözcük gruplarının arasına konur:

Örnek:

- Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra bu sıcak, aydınlık ve sevimli odanın havasında erir gibi oldum.
- Zindana atılan mahkûmlar gibi titreyerek, haykırarak geri geri kaçmaya uğraşıyorduk.

★: Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:

Örnek:

→ Bir varmış, bir yokmuş.

→ Umduk, bekledik, düşündük.

→ Yol otomobillere yasak olduğundan o da herkes gibi tramvaya biner, kimse kendisine dikkat etmez.

★: Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan ögeleri belirtmek için konur:

Örnek:

→ Saniye Hanımefendi, merdivenlerde oğlunun ayak seslerini duyar duymaz, hasretlisini karşılamaya atılan bir genç kadın gibi, koltuğundan fırlamış ve ona kapıyı kendi eliyle açmaya gelmişti.

★: Cümle içinde ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için konur:

Örnek:

→ Şimdi, efendiler, müsaade buyurursanız, size bir soru sorayım.

(Mustafa Kemal Atatürk)

★: Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerinden sonra konur:

Örnek:

→ Datça'ya yarın gideceğim, dedi.

★: Konuşma çizgisinden önce konur:

Örnek:

→ Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e,
- Bu anahtar köşkü de açar, dedi.

★: Kendisinden sonraki cümleye bağılı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette gibi sözcüklerden sonra konur:

Örnek:

→ Peki, gideriz.

→ Olur, ben de size katılırım.

→ Hayhay, memnun oluruz.

→ Haydi, geç kalıyoruz.

→ Evet, kırk seneden beri Türkçe merhale merhale Türkleşiyor

★: Bir sözcüğün, kendisinden sonra gelen sözcük veya sözcük gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır:

Örnek:

→ O, kapıdan girdi.

→ Bu gece, eğlenceleri içlerine sinmedi.

→ Ondan, başka bir şey istemem.

★: Hitap için kullanılan sözcüklerden sonra konur:

Örnek:

→ Efendiler, bilirsiniz ki hayat demek, mücadele, müsademe demektir.

(Mustafa Kemal Atatürk)

★: Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için konur:

Örnek:

→ 38,6 (otuz sekiz tam, onda altı)

→ 25,33 (yirmi beş tam, yüzde otuz üç)

→ 0,45 (sıfır tam, yüzde kırk beş).

★: Özne olarak kullanıldıklarında bu, şu, o zamirlerinden sonra konur:

Örnek:

→ Bu, benim gibi yazarlar için hiç kolay olmaz.

→ O, eski defterleri çoktan kapatmış, Osmanlıya kucağını açmıştı.

VİRGÜLÜN KULLANILMAMASI GEREKEN YERLER:

★: Metin içinde ve, veya, yahut bağlaçlarından önce de sonra da virgül konmaz:

Örnek:

- Nihat sabaha kadar uyuyamadı ve şafak sökerken Faik'e bol teşekkürlerle dolu bir kâğıt bırakarak iki gün evvelki cephe dönüşü kıyafeti ile sokağa fırladı.
- Ben Atatürk'le iki veya üç defa karşılaştım.

★: Metin içinde tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgöl konmaz:

Örnek:

→ Hem gider hem ağlar.

→ Ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli.

→ Siz ister inanın ister inanmayın, bir gün bile durmam.

→ Ne kızı verir ne dünürü küstürür.

★: Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan **da / de** bağlacından sonra virgöl konmaz:

Örnek:

→ İmlamız, lisanımız düzeline lisanımız da kafamız düzeline düzelecek çünkü o da ancak onlar kadar bozuktur, fazla değil!

★: Metin içinde zarf fiilden sonra virgöl konmaz:

Örnek:

- Cumaları bahçede buluştukça kıza kendisinin adi bir mektep talebesi olmadığını anlatmaya çalışıyordu.
- Şimdiye dek, ben kendimi bildim bileli kimse Değirmenoluk köyünden kaçıp başka köyde çobanlık, yanaşmalık etmedi.
- Meydanlığa varmadan bir iki defa İsmail kendisini gördü mü diye kahveye baktı.

★ NOT: Metin içinde -ınca / -ince anlamında zarf-fiil görevinde kullanılan mı / mi ekinden sonra virgöl konmaz:

Örnek:

- Ben aç yattım mı kötü kötü rüyalar görürüm nedense.

★ *NOT: Metin içinde art arda gelen zarf fiil- eki almış kelimelerden sonra konur:*

Örnek:

→ *Ancak yemekte bir karara varıp, arkadaşına dikkatli dikkatli bakarak konuştu.*

★: *Şart ekinden (-se, -sa) sonra virgül konmaz:*

Örnek:

→ *Tenha köşelerde konuşurken yanlarına biri gelecek olursa hemen susuyorlardı.*

NOKTALI VİRGÜL (;):

★: Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için konur:

Örnek:

- Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir.
- Bahçede erik, elma, kayısı ağaçları; güller, yaseminler, orkideler, zambaklar vardı.

★: Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:

Örnek:

→ Sevinçten, heyecandan içim içime sığmıyor; bağırmak, kahkahalar atmak, ağlamak istiyorum.

→ At ölür, meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.

★: İki'den fazla eş değer ögeler arasında virgül bulunan cümlelerde öznedenden sonra noktalı virgül konabilir:

Örnek:

→ Yeni usul şiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu.